

--	--	--	--

GYŰJTŐ:	BEMNE DR. SCHNEIDER PÁRIA
GYŰJT. IDŐE:	1986.
FÖLIRÁSI N.:	ZAMÁRDI
SAKMUTATÓ:	XVII
	LELTÁRKAZS

TART.:

A ZAMÁRDI EGYHÁZI ANNA-
KÖNYVEK ELSŐ ZSÉVE

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

40 lap

ÁTVEVETVE A MA-313/86-os
TÉTELE ALÓL.

AZ ŐSÖK NYOMÁBAN.....

/A zamárdi egyházi anyakönyvek első 25 éve/

1986.

Beműve' dr. Schneider Mária

Két szakköri pályamunkánkhoz is igénybe kellett vennem az egyházi anyakönyveket: Néprajzi összefüggések községünkben és környezetében - 1979; Betegség, egészség a régi Zamárdiban - 1982. Előbbinél a házasságkötéseket, névadási szokásokat tanulmányoztam, utóbbinál a halálokokat.

Minél többet lapozgattam, nézegettem a régi idők e dokumentumait, annál szerteágazóbb összefüggésekre figyelhettem fel. Emberi arcok, sorsok, szokások rajzolódtak ki a matrikula sorai között.

Az évek folyamán erősödő kíváncsiságot, hogy tudniillik papírra vessem az anyakönyvek vallomásait, egy dátum érlelte elhatározássá. 1785. augusztus 9-én nyitotta meg Zamárdi első plébánosa az első egyházi anyakönyvet. Úgy éreztem, ez a 200 éves jubileum kötelez arra, hogy behatóbban foglalkozzam községünk legrégibb hivatalos, de egyre olvasmányosabbnak tűnő bejegyzéseivel.

Bár hiányosabbak a kezdeti adatok a halálok, életkor alkalmoszerű feltüntetése miatt, mégis úgy döntöttem, hogy az első 25 évet fogom vallatóra.

Az 1786. évet vehetem elsőnek teljessége folytán, utolsónak pedig az 1810-et.

Ez a negyedszázad magába foglalja egy pap, a Szent Benedek rendi Bosnyák Benedek egyházi munkásságát Zamárdiban. Az 1809-es év végén halt meg, utódja bejegyzéseiből mindössze egy évnýt vizsgáltam. A sok-sok adatot, tényt bejegyző személy akaratlanul is bemutatkozik írásán keresztül, mégha elrendelt szabályoknak, szokásoknak tesz is eleget.

- 2 -

Szerencsére a 19 plébános közül 6 a legszebben, legolvashatóbban író. Ritkán fordult elő, az is inkább rövidítéseknel, hogy nem tudtam kibetűzni szándékát.

Az anyakönyv vezetése csak 1831-től magyar nyelvű, nyilván központi rendeletre, mert papváltás nem történt akkor. Az általam vizsgált időszakot tehát a latin nyelvűség jellemzi. Fennáll ez a különböző bejegyzésekre, sőt a keresztnévek írásmódja is latinos. Csupán a vezetéknevek jelzik a "magyarságot". Az utólag római egyessel jelölt matrikula 3 részre oszlik: a születésre, a halálozásra és a házasságkötésre.

A születési anyakönyv 6 adatot tartalmaz: az időpontot /dies, mensis/, a keresztelő nevét /baptizans/, a keresztelt nevét /baptizati/, a szülők /parentes/ és a keresztszülők /patrini/ nevét, végül a születés helyét /locus natiuitatis/.

1800-ig 8 bejegyzés került egy oldalra, ettől kezdve először 9, illetve 10, majd 1808-tól 13, illetve 14.

1786. és 1810. között 666 gyerek született Zamárdiban. 349 fiú /52,4 %/ és 317 lány /47,6 %/.

Az egyes évfolyamokra lebontva:

Év	Összesen	Fiú	Lány
1786.	25	18	7
1787.	25	11	14
1788.	22	9	13
1789.	27	11	16
1790.	22	11	11

1791.	22	14	8
1792.	31	16	15
1793.	16	7	9
1794.	29	16	13
1795.	27	13	14
1796.	21	8	13
1797.	28	19	9
1798.	25	11	14
1799.	36	22	14
1800.	23	8	15
1801.	28	16	12
1802.	27	15	12
1803.	28	12	16
1804.	23	14	9
1805.	25	11	14
1806.	27	16	11
1807.	33	19	14
1808.	32	14	18
1809.	44	28	16
1810.	20	10	10

Hogyan oszlanak meg a születések hónapokra lebontva?

Az ikerpárokat figyelembe véve /14/ a vizsgált időszakban 652 szülés volt. A legtöbb márciusra /70/, szeptemberre /68/ és januárra /65/ esik, a legkevesebb júniusra /26/. Olyan szabályszerűség, pontosabban tervszerűség, mint a házasságkötéseknél, itt nem figyelhető meg. Születésszabályozásról, családtervezésről 200 évvel ezelőtti ősünk nem-igen tudtak.

Ha ilyen irányú törekvés figyelhető is meg az adatok eredménye alapján, az inkább ösztönös lehetett.

Talán nem véletlen, hogy amennyire kedvezett az aratás hónapja a fogamzásnak, annyira kedvezőtlen volt újszülött fogadására.

A nagy meleg vagy a sok munka miatt ódzkodtak tőle? Ki tudja ezt ma már?

Mindössze 2 év mondható teljesnek a születések megoszlása szempontjából. 1792-ben és 1809-ben minden hónapban született gyermek. A házasságkötést követő évben általában bekövetkezett a gyermekáldás. Egyetlen egyszer sem találtam 9 hónapra született gyereket, sőt "idő előtt születettet" sem.

A születések hónapokra lebontva:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Össz
1786.	5	3	1	-	1	1	2	1	4	3	2	2	25
1787.	2	5	3	-	-	2	1	4	-	3	3	2	25
1788.	2	1	6	4	1	-	1	2	2	1	1	1	22
1789.	5	-	1	1	2	-	3	3	3	1	4	3	26
1790.	1	3	4	2	1	-	1	1	1	2	3	2	21
1791.	1	1	2	2	3	1	2	1	4	-	4	1	22
1792.	2	3	5	2	2	3	1	3	3	1	3	1	29
1793.	3	1	2	1	1	-	3	1	1	1	2	-	16
1794.	-	2	5	1	2	-	3	2	8	3	1	1	28
1795.	4	1	-	5	3	1	4	1	4	1	1	2	27
1796.	2	1	4	2	1	1	1	4	2	2	-	-	20
1797.	5	3	3	-	1	2	3	2	2	2	3	2	28
1798.	3	-	2	3	6	1	3	1	2	-	3	-	24
1799.	3	4	1	5	3	1	5	2	6	-	3	2	35

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Ö:
1800.	2	1	1	6	-	3	-	4	2	2	2	-	13
1801.	2	4	3	1	1	1	-	5	4	3	2	1	27
1802.	3	1	3	-	1	3	6	5	1	-	3	1	27
1803.	3	3	1	2	3	1	4	3	2	1	3	2	28
1804.	1	5	2	1	1	-	1	1	4	5	1	-	22
1805.	5	4	3	1	1	-	1	3	-	2	2	2	24
1806.	2	2	3	3	2	2	1	-	3	3	4	1	26
1807.	3	5	3	3	3	1	1	-	4	3	4	3	33
1808.	1	3	4	3	2	-	3	5	1	1	7	1	31
1809.	4	3	5	4	1	2	5	5	3	5	3	3	43
1810.	1	1	3	2	1	-	2	-	2	1	2	5	20
	65	60	70	54	43	26	57	59	69	46	66	38	
%-ben	9,97	9,21	10,74	8,28	6,59	3,99	8,74	9,05	10,43	7,05	10,12	5,83	

A 25 év alatt 14 ikerpár született.

1789.	Antonius	-	Theresia
1790.	Catharina	-	Susanna
1792.	Michaël	-	Juliana
	Anna	-	Elisabetha
1794.	Josephus	-	Stephanus
1796.	Emericus	-	Paulus
1798.	Juliana	-	Catharina
1799.	Michael	-	Vendelinus
1801.	Josephus	-	Francisus
1804.	Michaël	-	Stephanus
1805.	Éva	-	Juliana

- 1806. Benedictus - Franciscus
- 1808. Benedictus - Scholastica
- 1809. Benedictus - Scholastica

Az ikerszüléseknel is érvényesül a fiútöbbség /57,1 %/. Eleinte egy rovatba kerülnek az ikrek, 1791-től "különválnak".

Érdekességként említem meg, hogy 3 ikerszülés egy családban történt: a Stephanus Gyarmati és Juditha Szép nevű házaspárnak 6 gyermeke született így /1790-ben, 1792-ben és 1794-ben/.

A szomorú valósághoz tartozik az is, hogy a 6 csecsemő közül 4 meghalt: a lány -ikerpár, a fiú-ikerpár közül az egyik fiú, valamint a vegyespár fiútagja.

Két-három évenként született házasságon kívüli gyerek. Akkor persze nem így nevezték, hanem a szülők rovatába az anya neve alá "incerto patre" /ismeretlen apától/ bejegyzés került. Minden esetre jobban hangzik, mint a magyar nyelvű anyakönyvezés kezdetén használatos "szakkifejezés": fattyú.

A legelső apa nélküli gyerek rovatába ugyan nincs beírva: "ismeretlen apától", de az anya neve alá a peregrina /idegen/ szót írta a plébános.

"Szégyenét" nyilván könnyebben viselte el ez az anya, mint 6 társa, akik mind helybéliek.

A 7 gyerek közül mindössze 2 a fiú, a többi lány. Gyakori az "in casu necess" /necessitatis/ megjegyzés, ami a szükséghelyzetre, a gyors keresztelésre vonatkozik.

Az újszülöttek a keresztségben általában egy nevet kaptak. A 666 gyerek közül mindössze 10 dicsekedhet dupla névvel.

2 a szülők nevét vette fel ráadásul, 2 pedig a keresztszülőket, pontosabban a keresztanyáét. Különösebb névadási szokásra nem bukkantam. Nem jellemző, hogy az elsőszülött az apa vagy az anya nevét kapja. Előfordul, hogy a 3., 4. gyerek viszi csak tovább a szülők keresztnevét. Azt sem mondhatom, hogy a keresztszülők neve meghatározó lenne. Divatnevekről és időt álló nevekről inkább szólhatok. Érdekes és érdemes a 200 évvel ezelőtti nevek világába bepillantnunk. Nézzük először a fiúneveket!

A 349 fiúgyermek 27 néven osztozott. Melyek ezek?

./A nevek mellett álló szám a százalékos megoszlást mutatja./

Alexander	1,43
Alexius	0,3
Andreas	1,15
Antonius	0,3
Bartholomeus	0,57
Benedictus	3,44
Cerotus	0,57
Emericus	5,44
Franciscus	11,74
Gabriel	0,3
Gasparus	0,86
Georgius	5,15
Ignatius	0,3
Jacobus	2
Joannes	11,74
Josephus	21,49
Ladislaus	0,57

Laurentius	0,57
Martinus	1,72
Mathias	0,3
Michaël	10,88
Paulus	1,15
Petrus	0,57
Sebastianus	0,3
Stephanus	14
Vendelinus	2,86
Vincentius	0,3

A legkedveltebb név a Josephus, mindössze egyetlen évben maradt ki /1796-ban/, 1809-ben viszont 12 gyermeket kereszteltek erre a névre.

Népszerűségben a Stephanus követi. Igen egyenletes a megoszlása: 3 év kivételével mindegyikben találkozunk vele. A Franciscus és a Joannes is igen gyakori, holtversenyben a 3. helyen állnak. 1786-ban például az újszülött fiugyermekek 32 %-a Joannes, 1789-ben pedig 45 %-uk Franciscus.

Ritka névnek számít az Alexius, Antonius, Gabriel, Ignatius, Mathias és Vincentius.

Nem tudni, a plébános neve mennyire volt vonzó a névadáskor, vajon lenne-e 12 Benedictus, ha ^{öt} nem így hívják?

Az Adamus nem szerepel az újszülöttek nevei között, holott felnöttek viselték. Az elhunytak adatai között találkoztam, nem is eggyel. Úgy látszik, arra az időre ez a név kiment a divatból. A következő táblázat a fiúnevek évek szerinti megoszlását mutatja:

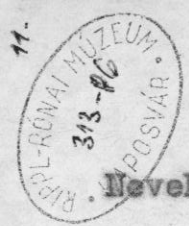
Nevek:

Évek:

Össz.

17 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17 18 18 18 18 18 18 18 18 18 18
 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10.

Nevek:	17 86	17 87	17 88	17 89	17 90	17 91	17 92	17 93	17 94	17 95	17 96	17 97	17 98	17 99	18 00	18 01	18 02	18 03	18 04	18 05	18 06	18 07	18 08	18 09	18 10.	Össz.
Alexander	2		1		2																					5
Alexius												1														1
Andreas											1						1		1			1				4
Antonius			1																							1
Bartholomeus						1							1													2
Benedictus						2	1		1	1				2					1	2	1	1				12
Carotus												1	1													2
Emericus	1	3			1	1	1	1			1	3	1			1	1					3	1			19
Franciscus		3	2	5	4	2	1		2	1		3	1		4	1		2	1	1		1	5	2		41
Gabriel										1																1
Gasparus													1	1	1											3
Georgius					1				1	2	1		2	3			1	1	1	1	2	1	1			18
Ignatius													1													1
Jacobus								1	1		2	1				1								1		7
Joannes	6	1	2		3	3	1		1		1	1	1	4		3	1		1	1	3	2	5	1		41
Josephus	5	2	3	2	3	2	3	3	2	1		1	4	4	1	3	1	2	1	2	6	7	3	12	2	75

Nevek

Évek

Össz.

	1786	1787	1788	1789	1790	1791	1792	1793	1794	1795	1796	1797	1798	1799	1800	1801	1802	1803	1804	1805	1806	1807	1808	1809	1810	Össz.	
Ladislaus														1				1								2	
Laurentius								1				1															2
Martinus						1								1					1		1	1		1			6
Mathias																	1										1
Michaël	1	1		1			2	1	1	4		1		3	1	2	2	2	4	1	3	4	1	1	2		38
Paulus									1	1	1						1										4
Petrus									1														1				2
Sebastianus							1																				1
Stephanus	3	1	2	1	1	3	4	1	2	3	1	3		3	1	2	3	4	4	4	1		1		1		49
Vendelinus									2		2	1		1		1				2	1						10
Vincentius																1											1
	19	11	9	11	11	14	15	7	16	13	8	19	11	22	8	16	15	12	14	11	16	19	14	28	10		

A lányok névválasztéka kisebb a fiukénál, mindössze tizenkilencből áll. Betűrendben a következők:

Ágnes	0,63
Anna	17,35
Apollónia	0,63
Barbara	2,52
Catharina	17,35
Clara	0,63
Elisabetha	17,35
Éva	6,62
Helena	0,63
Josepha	0,32
Juditha	2,83
Juliana	13,25
Mariana	0,32
Rosa	0,32
Rosalie	2,83
Sara	0,32
Susanna	4,42
Scholastica	3,16
Theresia	8,52

Kedveltségi sorrendben az Anna, az Elisabetha és a Catharina áll első helyen. Közülük az Anna megoszlása a legegyszerűsebb, egyetlen évben marad csak ki /1803-ban/. 1810-ben a lányok 66 %-át erre a névre keresztelték. A Catharina divatja egyes években fellángol: 1887-ben például 50 %-os a sikere, 1800-ban 30 %-os.

Vannak olyan évek /szám szerint:5/, amikor egyáltalán nem találkozunk vele. Az Elisabetha sorsa is hasonló; 1892-ben és 1803-ban "felkapják" ezt a nevet /46 %-os, illetve 33 %-os/, a többi évben viszont arányosan megosztozik más nevekkel.

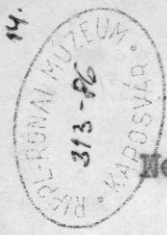
A Juliana és a Theresia megoszlása egyenletes, kevés évben maradnak ki. /1809-ben a lányok 37 %-a lett Juliana/.

Ritka név a Josepha, Mariana, Rosa és Sara. A Marianával hasonló a helyzet, mint a fiúnevek között az Adamusszal. Amíg egyetlen leány kapta ezt a nevet, felnőttként többen is viselik.

A Magdalena és a Rebeca hiányzik a nevek sorából, szülő neveként viszont mindkettő szerepel.

A Scholastica 1794-től ["]tűnik fel az anyakönyvben. 1807-ben keresztszülőként szerepel Scholastica Bosnyák, mégpedig egy "előkelőnek" bejegyzett szülő kérésére. Elképzelhető, hogy a plébános húgáról van szó, akinek nevét tiszteletből vagy a szertartást végző javaslatára adják időnként a lányoknak. Ez utóbbira enged következtetni az a tény, hogy a plébános halálát követő tíz évben egyszer sem találok a Scholastica névvel.

A 19 lánynév évek szerinti megoszlása:

14.

Nevek

Évek

Össz.

17 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17 18 18 18 18 18 18 18 18 18 18
86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10

Agnes												1						1							2
Anna	2	1	3	5	1	2	2	3	1	1	2	1	2	1	5	3		4	1	1	2	3	2	6	55
Apollónia								1										1							2
Barbara				1					1				2	1			2	1							8
Catharina	1	7	2	4	4	3	1		2	3			3	4	5	1	2	4	1		3	1	2		55
Clara									1		1														2
Elisabetha	1	2	3	2	1	1	7	3	1		4		3		4	1		4	2	2	2	3	6	2	55
Eva	1	1	2		1		2	1	1			2	1	2		1	1	1		1	1	1		1	21
Helena											1													1	2
Josepha																							1		1
Juditha	1	1			1	1				3					1					1					9
Juliana	1		2	2			1		3	1	4	4	2	1	1		1	1	2	4	1	3	2	6	42
Mariana										1															1
Rosa					1																				1
Rosalia						1		1	1							1			1	1		2	1		9
Sara																				1					1
Susanna		2	1		1				1	1	1	1	1	2			1	1	1						14
Scholastica									1	2			1	1								2	1	2	10
Theresia				2	1	1	1		1	1		1		1	2	3	1	1		3	2	2	2	2	

7 14 13 16 11 8 15 9 13 14 13 9 14 14 15 12 12 16 9 14 11 14 18 16 10

1785_x és 1790_x között a halotti anyakönyv fejléce 5 részre oszlik: 1. Dies, Mensis, 2. Nomina Defunctorum, 3. Locus, 4. Nr. Domus, 5. Solutio.

Az első rovatba a halálozás ideje /hónap, nap/ került, a másodikba az elhunyt neve, a harmadikba a lakóhely /község/, a negyedikbe a lakóház száma került.

1791-től eltűnik a házszámjelölés. Kár, mert a több hasonló nevű között megkönnyítené a tájékozódást. Sajnálatos módon a halálok feltüntetése is ritkul az évek múlásával - a vizsgált időszakon belül. Az életkor bejegyzéséről ugyanez mondható el.

Valószínűleg nem az informáltság hiánya okozza ezt; feltételezhető, hogy a plébános szükségtelennek tartotta beírni. /Kissé felületes lehetett, vagy unhatta a sok írást?/ A kezdeti években ugyanis alig hiányzik az elhunyt életkora, nem egyszer ottlátni a circ./körülbelül/ rövidítést a szám előtt.

Össze akartam hasonlítani a vizsgált szakasz halálozási és születési adatait nemek szerint, de erre csak az első 13 év ad lehetőséget. 1799-től gyakran előfordul, hogy a csecsemő neve nincs feltüntetve. Nem szerepel a neve, csupán ennyi: infans /csecsemő/. Ha az életkora bekerült, utánanézhettem a születési anyakönyvben, de sok esetben az is hiányzik, vagy olykor pontatlan. 1786-ban 22-en haltak meg; 12 férfi és 10 nő, közülük 9 csecsemő. A férfiak életkora egy kivétellel szerepel, a nőké hiánytalanul. Halálok két esetben lett bejegyezve: egy 40 éves nő ex hydrope, azaz vízkórban hunyt el, egy 60 éves pedig repente /váratlanul/.

1787-ben a 18 halott közül 10 férfi, 8 nő. Egyharmaduk /6/ csecsemő. Halálok 2 férfinél szerepel, megint ex hydrope és egy repentine morbo /váratlan betegségtől/.

Az 1788-as év halottainak száma: 21, 11 férfi és 10 nő, köztük 6 csecsemő. Halálok nem szerepel.

1789-ben aratott a halál: a 37 "áldozat" közül 18 férfi, 19 nő. 35 %-uk /13/ csecsemő. Halálok egy esetben sincs feltüntetve.

1790-ben csökkent a halálozások száma: 16 /12 férfi, 4 nő, közülük 6 csecsemő/. A halál körülményeire vonatkozóan 3 bejegyzés található. Két férfinél a "repentina" ill. "repentina morte", egynél pedig a "post 8 dies agonem" /8 napi agonizálás után/ szerepel.

Az életkor most is hiányosan van feltüntetve. Érdekes viszont, hogy egy 114 évet megért férfi /Stephanus Gulyás/ rovatában nem szerepel a körülbelüliséget jelző circiter.

1791-ben a 13 elhunyt közül férfi 7, nő 6, 38 %-uk /5/ csecsemő. A férfiak életkora szerepel. Egyikükről ez olvasható: "Joanes Vas, 18, in Balatone submersus Fato cegit", azaz: Vas János, 18 /éves/ a Balatonban elmerülve halt meg.

1792-ben 16-an haltak meg, 12 férfi, 4 nő. /Csecsemő: 5/ Egyetlen esetben olvasható halálok, egy életkor nélküli férfi rovatában: "morte repentina occubuit" /hirtelen halállal hunyt el/. Az egyik elhunyt adatai bővebbek a többinél: "Georgius N. Mendicus Tabiensis ex Secta Luther ad fidem orthodoxam ante agonem conversus orbus moriente Sacramentis munitus aetate a.o. 75 moribus".

Magyarul: A tabi Georgius N. Mendicus halála előtt Luther szektájából az orthodox hitre tért, a haldoklók szentségével ellátva halt meg 75 éves korában.

Az 1793-as év adatai: a 14 elhunytból 8 férfi, 6 nő, 36 %-uk csecsemő /5/.

1794-ben ugyancsak 14-en haltak meg: 8 férfi és 6 nő. Ezek közül 8 csecsemő.

Halálok két esetben szerepel: a már többször is bejegyzett "morte repentina", és először olvasható "in p^uerperio" azaz: gyermekágyasságban /vagy gyermekágyi lázban/.

1795-ben az elhunytak száma: 17; 9 férfi, 8 nő. Közülük 10 csecsemő.

A felnőttek életkora egyszer sincs feltüntetve.

Az 1796-os év kedvezett a csecsemőknek: a 21 halott között mindössze 1 volt az. A férfiak és nők aránya: 11-10. Az életkor alig, a halálok egyáltalán nem szerepel.

1797-ben a 18 elhunyt közül 6 férfi, 12 nő. A csecsemők száma: 5, és mind fiú. A 11 nőtől mindössze négynek olvasható az életkora.

A 87 éves korában elhunyt Nobilis Domina Juditha Nickyről a szokásos egysoros bejegyzés helyett 12 és fél sort írt P. Bosnyák. Megemlíti, hogy 7 évig ágyhoz volt kötve, s hosszantartó betegségét és /az ebből adódó/ keléseket példás türelemmel viselte.

1798-ban nem volt csecsemőhalálozás. A 9 halott közül 5 férfi, 4 nő.

1799-ben a 21 halott közül 17 csecsemő. /80 %!/ Nem tudni, mennyi a fiú és mennyi a lány belőlük.

1800-ban csökkent a halálozások száma: 8; 2 férfi, 5 nő halt meg, a csecsemőről nem tudni, fiú vagy lány.

1801-ben 26-an haltak meg, a csecsemők^{száma} ebből: 11.

Egy férfinél szerepel a halálok: "ex angina" /torokgyulladás miatt/.

1802-ben az elhunytak száma: 25, ebből a csecsemőké 4.

Egyetlen életkor található az adatok között, halálokkal együtt: egy 17 éves leányé, aki tüdőbeteg volt /"ex hectica"/.

Új kormegjelöléssel találkozunk, amely igen tág. Eddig az "infans" /csecsemő/ szerepelt az 1 napostól 1 éves korig, most belép a "filiolus" és a "filiola" megkülönböztetés. Ez viszont jelenthet a₂ adatok szerint 1 évesnél fiatalabb fiút, illetve lányt, de 14 évest is.

Ebben az évben a 4 csecsemőn kívül 6 fiú és 9 lány halt meg.

1803-ban 30-an távoztak az élők sorából: 12 férfi és 18 nő. A gyermekhalálozás száma magas: 21.

1804-ben az elhunytak száma 25; 17 férfi és 8 nő, pontosabban közülük fiú: 7, lány: 2.

A váratlan halál bejegyzés két esetben olvasható, s mindössze 2 férfinak az életkora szerepel. /A nőké egyáltalán nem/

Ebben az évben sok a rövidítés, az írás is kapkodó.

Az 1805-ös év adatai: a 28 halott közül 11 férfi, 14 nő, a 3 gyermek közül 1 fiú, 1 pedig lány. A harmadikról nem tudni; neve, neve nem szerepel.

Két halálok olvasható: a "repentina morte" és az "in puerperio".

Augusztus 16-án elhunyt egy Anna Kováts nevű nő. /Életkora, halálának oka nincs feltüntetve/. Szeptember 9-én meghalt Theresia nevű leánya is, aki augusztus 4-én született. Rovatába bekerült a "restincta feliciter", amely órtelmezhető szerencsésen elhunytak. Valószínűleg a mainál nagyobb csapásnak tartották, ha az anya belehalt a szülésbe, s csecsemője életben maradt. Itt feltehetően gyermekágyi lázról lehetett szó, mert a szülés, valamint az anya halála közötti idő 12 nap.

1806-ban 16-an haltak meg: 7 férfi, 9 nő, közülük 6 gyerek: 3 fiú, 3 lány.

1807-ben az elhunytak száma: 17; 12 férfi, 5 nő, pontosabban közülük 6 fiú, 2 lány.

Az életkor feltüntetése az előző néhány évhez hasonlóan ritka. Név és kor nélkül szerepel egy jövevény, aki Lengyelországból /ex Polonia/ került ide társaival együtt.

1808-ban aratott a Kaszás, főként a gyermekek között. Az összes áldozatok száma: 48; 27 férfi és 21 nő. Közülük fiú 16, lány 20 /75 %-a gyerek!/.
Sehol nincs feltüntetve a halál oka, de minden bizonnyal járvány pusztíthatott ekkor Zemárdiban.

1809-ben csökkent a halottak száma: 14; 8 férfi és 6 nő. Közülük fiúgyerek: 5, lány: 3.

Az egyetlen csecsemőről először nem derült ki, hogy fiú-e vagy lány, mert csak "infans Michaëlis Batsi"-ként olvasható a dátum mellett. A születési anyakönyv adatai között bukkantam rá Michaël Batsi és Sophia Biró 1809. szeptember 28-án született Anna nevű lányára. Az ilyen azonosítás azonban gyakori névhasználat és az életkor hiánya miatt ritkán sikerült.

Ez év őszén november 15-én halt meg Benedictus Bosnyák. Ő a második, akinek a temetési napját is bejegyezték: november 18. /Az első a már említett Juditha Nicky, akit halála után 8 nappal temettek el./ Pater Bosnyákról egyébként ezen kívül semmi nem olvasható, még az életkora sem.

1810-ben már Philippus Farkas kalligrafikusnak nem mondható bejegyzéseit betűzhetjük az anyakönyvben.

A 29 halott közül 13 férfi, 6 nő. Egy kivétellel minden férfi kora szerepel, a nőké hiánytalanul, akárcsak a gyerekeké. Sok a 2-3 éves korban meghalt: 10. A fiúk száma: 9, a lányoké: 7. A vizsgált időszak ezen utolsó éve is azt bizonyítja, hogy az előző évek hiányosságai nagyrészt felületességből adódtak. Pater Bosnyák szép szokását viszont egyetlen utód sem folytatta. Ő ugyanis minden évet - 1808-cal bezárólag - a "Requiescant in pace. Amen" /Nyugodjanak békében/ sorral zárt.

A 25 év alatt 523-an haltak meg. Ez idő alatt a születések száma 666, tehát a természetes szaporulat 143.

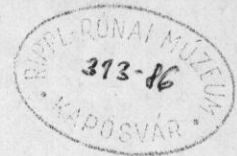
Mint említettem, csak az első 13 év adatait tudom figyelembe venni a nemek arányát illetően.

1786 és 1798 között 236-an haltak meg: 129 férfi és 107 nő. A százalékos arány: 54,7, illetve: 45,3. Úgy látszik, a nők szívósabbak, ellenállóbbak voltak.

Mi a helyzet a születéssel?

Ugyanebben az időszakban 320-an születtek: 164 fiú, és 156 lány. Százalékban: 51,3, illetve: 48,7.

./.

Látható, hogy nem ugyanaz az arány, mint a halálozásoknál. Míg ott a differencia 22 - ennyivel több férfi halt meg, mint nő - a születéseknél csak 8 a különbség a férfiak javára.

Ha azokat az éveket is megnézzük, amelyeknek az adatai még teljesek, észrevehető a férfiak magasabb halálozási száma. /1804, 1807, 1808/.

Az egész időszakra érvényes a fiúszülöttek magasabb száma: 52 %, a lányoké: 48 %.

A halálozási arányra is valószínűsíthetjük a 13 év adatait, tehát nagyobb az eltérés a férfiak és a nők között, mint a születések esetében. Pontos adatok hiányában - hangsúlyozom - , ez csak feltehető.

Igy következtethetünk arra is, hogy a falu lakosainak számát tekintve a nők javára billen a mérleg.

Az alábbi táblázat az évek és hónapok tükrében mutatja a halálozások számát.

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Össz.
1786.	1	3	2	4	2	1	2	-	3	1	2	1	22
1787.	1	1	1	3	1	-	-	1	-	3	5	2	18
1788.	-	2	2	3	-	2	1	4	1	1	2	3	21
1789.	6	1	13	8	1	-	1	-	5	-	1	1	37
1790.	-	2	4	3	1	-	-	-	-	2	1	3	16
1791.	-	5	1	-	2	-	1	-	1	-	2	1	13
1792.	1	2	1	2	1	-	1	-	2	2	1	3	16
1793.	-	1	3	2	2	-	2	1	1	-	2	-	14
1794.	-	1	2	-	1	-	3	1	3	2	1	-	14
1795.	1	1	2	3	4	1	1	2	-	1	1	-	17
1796.	2	8	5	-	1	-	-	1	1	1	1	1	21
1797.	3	4	3	1	2	1	1	-	1	2	-	-	18
1798.	-	-	1	4	3	-	1	-	-	-	-	-	9
1799.	-	-	3	4	6	1	2	-	2	1	1	1	21
1800.	-	2	1	1	2	-	-	-	2	-	-	-	8
1801.	1	2	3	4	-	-	1	-	-	6	5	4	26
1802.	1	2	1	1	9	-	-	3	2	3	2	1	25
1803.	4	1	3	4	2	2	-	4	6	2	-	2	30
1804.	2	-	3	3	2	-	2	-	3	5	4	1	25
1805.	2	4	2	1	3	5	1	1	2	4	2	1	28
1806.	1	6	4	-	1	-	2	-	-	-	2	-	16
1807.	-	-	7	3	-	-	2	-	1	-	2	2	17
1808.	3	3	12	16	2	2	-	3	3	-	1	3	48
1809.	-	2	-	-	-	2	2	-	2	2	-	4	14
1810.	5	5	4	1	1	4	1	1	2	5	-	-	29

---

34 58 83 71 49 21 27 22 43 43 38 34
%-ban 6,5 11,09 15,87 13,58 9,37 4,02 5,16 4,21 8,22 8,22 7,26 6,5

A halálozási szám 1800-ban volt a legalacsonyabb, 1808-ban a legmagasabb.

A télvége és tavasz szedte a legtöbb áldozatot; a legmagasabb számú halálozással februárban /58/, márciusban /83/ és áprilisban /71/ találkozunk. A nyári hónapokban /júniusban, júliusban, augusztusban/ viszonylag kevesen haltak meg. Emlékezzünk: a születések száma is júniusban a legalacsonyabb!

Hogy milyen betegségeken szenvedtek, illetve haltak meg 200 évvel ezelőtti őseink, arra vonatkozóan igen kevés információval szolgál a halotti anyakönyv. A halálokra vagy a halál körülményeire utaló adat alig szerepel, mindössze 20 esetben. Ebből "repente", "repentina morte", tehát váratlanul: 9, végelgyengülésben /ex Senio/ 1. Vízkórban /ex hydrope/ 3-an, tüdőbajban /ex hectica/ ketten, illetőleg hárman haltak meg, ha az "ex sanguinis spato"-t /vérköpést/ is ide soroljuk.

Torokgyulladás miatti halálról egy esetben értesülünk, a gyermekszülésben meghaltak közül mindössze 2 bejegyzés olvasható. /Nyilván jóval több ennél a számuk!/
A 20. halálok baleset: vízbefúlás.

Hol vannak a járványok, amelyek megszedték a maguk áldozatait, főként gyerekeket?

Bizonyára nem a tájékozatlanság hiánya okozza a fenti fogyatékoságokat, hanem mert külön rovata nem lévén a haláloknak, nem tartotta szükségesnek P. Bosnyák a következetes bejegyzést.

Kár; pontosabb képet kaphatnánk az egykori egészségügyi állapotokról.

A házassági anyakönyv adatai 7 rovatba kerültek, pontosabban 6-ba, mert az utolsó /Solutio/ mindig üres maradt. A többi - sorrendben: Dies, Mensis, Copulati, Parochia, Religio, Assistens, Testes.

Az első rovatba az esküvő dátuma /hónap, nap/, a másodikba a házassultak neve, a harmadikba hovatartozásuk, a negyedikbe vallásuk, az ötödikbe az eskető pap neve, a gyakorlatilag utolsóba a tanúk neve került.

A 25 év alatt 130 házasság kötött Zamárdiban. Az exogám házasságok legtöbbször a vőlegény az "idegen", a menyasszony helyébe. Az alábbi táblázat az endogám és az exogám házasságok százalékos megoszlását mutatja évekre bontva.

Év:	Házasságköt. száma	Endogám h.	Exogám h.
1786.	4	-	4 /100 %/
1787.	9	8 /88 % /	1 11 %
1788.	6	5 83 %	1 17 %
1789.	2	1 50 %	1 50 %
1790.	6	4 67 %	2 33 %
1791.	5	3 60 %	2 40 %
1792.	6	2 33 %	4 67 %
1793.	6	3 50 %	3 50 %
1794.	6	3 50 %	3 50 %
1795.	3	2 67 %	1 33 %
1796.	4	4 100 %	-
1797.	8	3 37 %	5 63 %
1798.	7	5 71 %	2 29 %
1799.	5	3 60 %	2 40 %
1800.	6	2 33 %	4 67 %

1801.	2	1	50 %	1	50 %
1802.	4	3	75 %	1	25 %
1803.	3	2	67 %	1	33 %
1804.	10	8	80 %	2	20 %
1805.	4	3	75 %	1	25 %
1806.	7	6	86 %	1	14 %
1807.	8	3	37 %	5	63 %
1808.	2	-		2	100 %
1809.	-	-		-	
1810.	7	2	29 %	5	71 %

A 130 házasságból 76 endogám, 54 exogám, százalékos arányuk: 58,5 - 41,5 a helybéliek javára. Így is meglehetősen magas az idegenből jött menyasszonnal, vagy legtöbbször vőlegénnyel kötött házasság. Milyen messziről jöttek Zamárdiba házasságot kötni? A 19 helységnév nem csak azt mutatja meg, hanem a mellettük álló számmal a gyakoriságot is.

Ádánd	1
Andocs	2
Bányos /Bálványos/	2
Eniréd	11
Értény	1
Kereki	3
Keszi	1
Kiliti	3
Kőröshegy	4
Kötcsé	1
Paloznak	1

Siófok	7
Szabadi	3
Szárszó	1
Szemes	2
Szólad	7
Tab	1
Tihany	2
Zala	1

A legtöbbben *Endrédi*ek, s egy kivétellel mind *vőlegény*. Szóladról és Siófokról is szívesen nősültek. A Balaton északi partjáról 3 *vőlegény* származott: 2 Tihanyból, 1 a Csopakhoz közeli Paloznakból /Az anyakönyvben Paloznak áll/.

A helységnevek hol melléknévként, hol főnévként szerepelnek. Például az 1800-as adatok közt *Endréd* olvasható a *vőlegény* korábbi lakhelyeként, előtte és utána viszonylag gyakoribb az "*Endredtensis*" /*endrédi*/ forma. A többi helységnévre is fennáll ez.

Az egyik - *figyelmetlenség*ből adódó - helyesírási hiba is ezzel kapcsolatos. Az 1806-os *vőlegény*ek egyike Kilitiből való. Hovatartozását a *Kilitiensis* helyett *Kilitensis* örökíti meg. Valami probléma lehetett az adatokkal, mert ennek a *vőlegény*nek a neve hiányzik a *Copulati* /*házasultak*/ rovatból. Ki lett hagyva a hely; az alsó részen szerepel a menyasszony neve: *Juditha Csonka*.

A házasulandók egy kivétellel katolikusok voltak; Zamárdi erősen katolikus község abban az időben, és később is. Egyetlen bejegyzés olvasható 1791-ből, amely *reverzálisra* enged következtetni.

A helybéli *Joannes Sebestyén* /*nobilis*/ az ugyancsak nemes *Anna Balogot* vezette oltár elé, aki korábban *Kötcsén* özvegyeskedett, és *kálvinista* volt.

A 25 év alatt 4 nemesi pár került össze: 2 endogám, 2 exogám. A 2 endogám házasságban csak a vőlegények neve előtt áll a nemesiségre utaló "nob" rövidítés.

Mikor értek rá leginkább lakodalmat tartani elődeink?

Az alábbi táblázat jól mutatja, mely hónapok kedveztek a család-alapításnak.

Év:	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Össz.
1786.	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4
1787.	3	1	1	2	-	1	1	-	-	-	-	-	9
1788.	2	2	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	6
1789.	1	--	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2
1790.	3	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	6
1791.	3	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5
1792.	2	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	6
1793.	1	2	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	6
1794.	3	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	6
1795.	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
1796.	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4
1797.	2	4	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	8
1798.	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	7
1799.	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
1800.	1	2	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	6
1801.	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
1802.	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4
1803.	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3

Év.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Öss
1804.	4	3	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	10
1805.	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
1806.	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	7
1807.	6	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	8
1808.	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2
1809.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1810.	2	1	-	1	-	-	1	1	1	-	-	-	7
	52	37	3	9	4	5	3	3	3	4	7	0	

A legtöbb esküvőt januárban tartották, majd februárban. Érdekes, hogy az év utolsó hónapjában egyetlen házasság sem kötöttetett, pedig az első 2 adat arra enged következtetni, hogy télen jobban ráérték ezzel foglalkozni. A többi hónapban - április és november kivételével - arányosan oszlanak meg a házasságkötések:

január:	40 %
február:	28,5 %
március:	2,3 %
április:	6,9 %
május:	3,1 %
Junius:	3,8 %
julius:	2,3 %
augusztus:	2,3 %
szeptember:	2,3 %
október:	3,1 %
november:	5,4 %
december:	0 %

A vizsgált időszak minden évére átlagosan 5 esküvő jut. Érdekes volt „kinyomozni”, hogy a hét melyik napján tartották leginkább a lakodalmat.

A teljesség kedvéért közlöm az esküvők időpontját napokra lebontva:

1786.	február 19.	szombat
	- " - 19.	-"-
	- " - 26.	-"-
	április 30.	-"-
1787.	január 7.	szombat
	-"- 7.	-"-
	-"- 28.	-"-
	február 4.	-"-
	március 4.	-"-
	április 10.	hétfő
	április 15.	szombat
	június 30.	péntek
	július 29.	szombat
1788.	január 20.	szombat
	január 20.	-"-"-
	február 3.	-"-
	február 3.	-"-
	augusztus 10.	-"-
	október 26.	-"-
1789.	január 26.	vasárnap
	november 22.	szombat

1790.	január	9.	szombat
	január	10.	vasárnap
	január	16.	szombat
	március	7.	vasárnap
	július	17.	szombat
1792.	január	15.	szombat
	január	15.	-"-
	február	5.	-"-
	február	5.	-"-
	február	14.	hétfő
	május	20.	szombat
1793.	január	20.	szombat
	február	3.	szombat
	február	3.	-"-
	június	23.	-"-
	október	6.	-"-
	október	20.	-"-
1794.	január	7.	hétfő
	január	26.	szombat
	január	26.	szombat
	február	2.	-"-
	március	2.	-"-
	április	28.	vasárnap

1795.	február	1.	szombat
	február	15.	-"-
	augusztus	16.	-"-
1796.	január	10.	szombat
	február	1.	vasárnap
	február	1.	vasárnap
	április	17.	szombat
1797.	január	9.	vasárnap
	január	31.	hétfő
	február	6.	vasárnap
	február	7.	hétfő
	február	27.	vasárnap
	február	27.	vasárnap
	május	25.	szerda
	november	27.	vasárnap
1798.	január	9.	vasárnap
	január	8.	vasárnap
	január	29.	-"-
	január	29.	-"-
	február	5.	-"-
	november	6.	hétfő
	november	26.	vasárnap

- 31 -

1799.	január	14.	vasárnap
	január	21.	-"
	január	28.	-"
	január	28.	-"
	április	9.	hétfő
1800.	január	27.	vasárnap
	február	3.	vasárnap
	február	9.	szombat
	június	2.	hétfő
	szeptember	22.	hétfő
	november	9.	vasárnap
1801.	február	3.	kedd
	május	11.	hétfő
1802.	január	25.	hétfő
	február	8.	-"
	február	22.	-"
	május	9.	vasárnap
1803.	január	10.	hétfő
	január	17.	-"
	január	31.	-"
1804.	január	9.	hétfő
	-"	9.	-"
	-"	9.	-"

	január	11.	szerda
	február	6.	hétfő
	február	6.	-"-
	február	6.	-"-
	április	29.	vasárnap
	június	17.	vasárnap
	november	12.	hétfő
1805.	január	15.	kedd
	január	21.	hétfő
	február	3.	vasárnap
	február	11.	hétfő
1806.	január	7.	kedd
	január	13.	hétfő
	január	13.	-"-
	február	3.	-"-
	február	10.	-"-
	február	18.	kedd
	november	24.	hétfő
1807.	január	7.	szerda
	január	11.	vasárnap
	január	20.	kedd
	január	26.	hétfő
	január	26.	hétfő
	január	26.	hétfő
	február	1.	vasárnap
	október	25.	vasárnap

1808. január 17. vasárnap
június 26. vasárnap

1809. -----

1810. január 16. kedd
január 26. péntek
február 11. vasárnap
április 30. hétfő
július 6. péntek
augusztus 25. szombat
szeptember 1. szombat

Az esküvők megoszlása a hét napjainak tükrében:

Hétfő	35	26,9 %
Kedd	6	4,6 %
Szerda	3	2,3 %
Csütörtök	-	--
Péntek	3	2,3 %
Szombat	48	37,00%
Vasárnap	35	26,9 %

Hogy a csütörtök miért volt "szünnap", nem tudni.

A legterheltebb nap a szombat. Az első tíz évben alig találkozunk más esküvői nappal ezen kívül. 1797-ben változik a helyzet. Ettől kezdve feltűnik a szombat hiánya. Vajon mi az oka annak, hogy a vezető szerepet a vasárnap veszi át, illetőleg 1800-tól a hétfő is?

A lakodalmak valószínűleg reggelig tartottak, akárcsak napjainkban. Az éjszakai mulatozást, az italozás következményeit másnap alhatták ki. Igen ám, de ha szombaton kezdték a lakodalmat, a másnapi pihenőbe beleszólt a vasárnapi mise kötelezettsége. Elképzelhető, hogy sokan ennek nem tettek eleget, vagy nem teljesen józanon léptek be Isten házába. Nincs kizárva, hogy egy spicc okozta incidens készítette pater Bosnyákot a szigorú változtatásra. Minden esetre 1801. és 1809. között nem esketett szombati napon. 1810-ben, utódjánál találkozunk újra ezzel a nappal. Említettem az évenkénti 5 házasságkötést mint átlagot. Mindössze 2 évben ennyi a szám: 1791-ben és 1799-ben.

A legtöbbet, tízet 1804-ben kötötték, kilencet pedig 1867-ben. Feltűnő viszont az 1809-es év 0 mutatója; egyetlen pár sem került össze akkor.

Érdemes visszalapozni a halotti anyakönyv adataihoz, s összefüggést keresni. Nézzük csak!

1808. kiemelkedik a magas halálozási számmal: 48. A vizsgált időszak éves átlaga: 20, de ebben benne van a fenti év magas értéke. Ha ezt leszámítanánk, csak 19 lenne.

Mint írtam, nyilvánvalóan járvány szedte az áldozatokat, főként a gyerekeket. Feltételezhető, hogy ez riasztotta vissza a fiatalokat a házasságkötéstől.

1809-ben már az éves átlag alá csökkent a halálozások száma; szűnőben lehetett a járvány, a következő évben nyugodtabb szívvel léphetek eltár elé. Az átlagnál magasabb szám /7/ is ezt látszik igazolni.

Mint a dolgozat elején említettem, sok érdekes adatra, ismerős névre bukkantam az anyakönyv megsárgult lapjain.

Esküvő, születés, halál.....

Ebbe a 3 szóba sűrítendő egy emberi élet, ha teljessé vagy majdnem teljessé válik.

Az ismerős nevek közül hadd emeljek ki egyet! Az 1785-ös év adatait - hiányosságai miatt - nem vettem figyelembe, de mint a Zsárdi anyakönyv legelső bejegyzett menyasszonyára, Komor Annára felfigyeltem. Így szerepel, s nem fordítva, miként a többi név 1786-tól/.

November 20-án, szombaton esküdött örök hűséget Horváth Joanesz-szel. Az asszony 20 év múlva, 1805-ben halt meg szülésben. Május 9-én adott életet tizedik gyermekének, s ő aznap meg is halt. Nem valószínű, hogy a halotti anyakönyv "in puerperio" bejegyzése itt gyermekági lázat jelentett. Az a szülés után néhány nappal szokott fellépni, és régebben végzetessé válni.

Már elfáradt a szervezete a sűrű gyermekáldástól és/vagy a sok munkától? Ki tudja ezt ma már?

Gyermekei születésük sorrendjében:

1. Stephanus	1786. november	15.
2. Juliana	1789. július	10.
3. Elisabetha	1791. szeptember	2.
4. Franciscus	1795. július	9.
5. Joannes	1797. május	31.
6. Anna	1798. június	24.
7. Catharina	1800. augusztus	19.

- 8. Eva   1802. november 10.
- 9. Josephus   1804. április   3.
- 10. Judita   1805. május   9.

Érdekes, hogy a 3. fiú kapta az apja nevét és a 3. lány az anyjáját /Joannes - Anna/.

A 10 gyermek közül bizonyíthatóan kettő csecsemőként halt meg. /1797. június 6-án Joannes, 1804. május 30-án Josephus/. Másik 3 gyermeknél nem tudni, mert név nélkül, "infans"-ként szerepelnek, apjuk Joannes Horvát. Mivel az anya neve nincs feltüntetve, nem lehet biztosnak venni az adatokat. A 25 év bejegyzései között Anna Komor házastársán kívül 6 Joannes Horváttal találkoztam. Különbözőségüket a születési és a házassági anyakönyvből tudtam megállapítani, ahol az asszony neve is szerepel.

A vizsgált időszakon belül a családban öt gyerek él bizonyíthatóan. Hogy hányan érték meg közülük a felnőttkort, és kinek hány utódja született, nem tudom. Ez már családfa-kutatást igényelne, s nem férne a dolgozat keretei közé.

1986. január végén temették a 80 éves korában elhunyt Komor Máriát, annak a Komor családnak a leszármazottját, melynek tagja volt Anna Komor is....

Ősapjuk 1741-ben került 41 jobbágycsaláddal együtt községünkbe. Lécs Ágostan apát telepítette őket a török időben pusztává lett Zamárdiba. Ezeknek a családoknak az utódai kevés kivétellel ma is élnek a faluban, és annak községkiosztását adják.

Névsorban a következők:

1. Arátsi
2. Áts
3. Balogh
4. Csehi
5. Csendes
6. Csonka
7. Csákovits
8. Dudás
9. Farkas
10. Fehér
11. Friesz
12. Gulás /Gulyás/
13. Hajdu
14. Hajmási
15. Halász
16. Horváth
17. Juhász
18. Kántás
19. Kertész
20. Komor
21. Kránitz
22. Krisán /Krizsán/
23. Kutzori
24. Matyikó
25. Nagy
26. Novák

27. Olasz
28. Patsi /Pacsi/
29. Pinisi /Pinizsi/
30. Rádoki
31. Rezi
32. Sörös
33. Sebestyén
34. Szabó
35. Szakáli
36. Szarvas
37. Szüts /Szücs/
38. Takáts /Takács/
39. Tóth
40. Tráknnyák
41. Varga
42. Veber

Három családnak /Juhász, Szarvas, Veber/ nem találtam nyomát az anyakönyvekben. A "honfoglalás" és az anyakönyv megnyitása között 25 év telt el. Vagy elvándoroltak máshová, vagy utód nélkül meghaltak ez idő alatt.

A többi név birtokosa - változatlanul vagy megváltozott írásmóddal - túlélte az elmúlt 200 év örömet, bánatot jelentő eseményeit. Nem tudni, a mai leszármazottak mennyit hordoznak magukban ősapáik és őszanyáik génjeiből....

Az anyakönyv lapozgatása közben önkéntelenül hozzáképzeltem a rég porladó rokon nevéhez a mai utód^{ok} ismerős arcát....

Számomra ezért vált egyre izgalmasabbá és élőbbé az a kép, amely Bosnyák Benedek kalligrafikus sorai közül kibontakozott.